

Dr hab. Dorota Optułowicz-McQuaid

Prof. Uczelni

Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Wydział Grafiki

Warszawa 30.08.2022

Recenzja rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego Pana magistra Piotra Czyża w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki wszczętego przez Radę Dyscypliny Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu.

I. DANE PERSONALNE I ŻYCIORYS

Pan Piotr Czyż urodził się w Bydgoszczy 1991 roku. Ukończył Liceum Plastyczne im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy. Dyplom magisterski otrzymał w Pracowni Serigrafii pod opieką promotorki dr hab. Agaty Dworzak-Subocz profesorki UMK w 2017 roku na kierunku Grafika na Wydziale Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, za który dostał wyróżnienie. Jego dyplom został również uhonorowany nagrodą przyznaną przez Stowarzyszenie Przyjaciół Wydziału Sztuk Pięknych UMK w 2018 roku. Podjął studia doktorskie na macierzystej Uczelni.

II. AKTYWNOŚĆ ARTYSTYCZNA I OSIĄGNIĘCIA DOKTORANTA

Jest autorem siedmiu wystaw indywidualnych w kraju między innymi w Bydgoszczy, Toruniu, Szubinie.

- *Zbiory Małe* / Galeria 3.1, UTP Bydgoszcz, 2018;
- *DOTS* – Piotr Czyż / Kawiarnia POCO, Bydgoszcz, 2018;
- *nieŁADnie* – Piotr Czyż / Dom Muz, Toruń, 2018;
- *Photosensitive touch – serigraphy* / Galeria Plama's, Szubiński Dom Kultury, Szubin;
- *Czyżby grafiki* – wystawa serigrafii / Fundacja Studio M6, Toruń;
- *Punktualność* / Galeria Forum WSzP UMK, Toruń, 2020 (I nagroda konkursu „Artysta vs. Kurator”);
- *Spotkania z ArtShopem* – Piotr Czyż / Fundacja Studio 6, Toruń, 2021.

NAGRODY I STYPENDIA

Oprócz nagród za dyplom otrzymał I Nagrodę w konkursie „Artysta vs. Kurator” w 2019 roku, jak również dwa Stypendia Doktoranckie.

W roku akademickim 2019-2021 otrzymuje Stypendium Rektora UMK w Toruniu.

WYSTAWY ZBIOROWE

Od ukończenia dyplomu w 2017 co roku brał udział w licznych krajowych wystawach zbiorowych w Gdańsku, Katowicach, Bydgoszczy, Toruniu, Cieszynie, Warszawie, Częstochowie, Krakowie, Wrocławiu, Pile, Ostrowie Wielkopolskim, Rzeszowie, Dąbrowie Górniczej, Chodzieży, Łodzi, Szczecinie.

Zwrócić należy uwagę na wzmożoną aktywność również w wystawach Międzynarodowych i Konkursach jak:

- 3rd International Biennial of Miniprint / Laguna Paiwa, Santa Fe, Argentyna;
- II International Erotic Print Exchange „69” / Hiszpania;

- II International Erotic Print Exchange „69” / Meksyk;
- 10. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Ośrodek Promocji Kultury Gaude Mater, Częstochowa;
- 9. Międzynarodowy Konkurs na Ekslibris i Małą Formę Graficzną pt. „Zwierzęta Morza Bałtyckiego” / Gdańsk;
- 3rd International Biennial of Miniprint / Cachimayo 517, Argentyna;
- 4th edition of International Prints Exchange PrintCard / Wrocław;
- 10. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Piła.
- II International Erotic Print Exchange „69” / Hiszpania;
- II International Erotic Print Exchange „69” / Meksyk;
- XVII. Międzynarodowy Konkurs Małej Formy Graficznej i Ekslibrisu / Ostrów Wielkopolski;
- 10. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Galeria fotografii miasta Rzeszowa;
- 10. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Galeria Test, Mazowiecki Instytut Kultury, Warszawa, 2019
- 10. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Galeria Pałacu Kultury Zagłębia, Dąbrowa Górnicza;
- 10. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Szara Galeria Centrum, Kraków;
- 10. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Galeria Niebieska, Tarnów;
- 10. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Galerie Brotzinger Art., Pforzheim, Niemcy;
- AHOJ toruńska grafika w Ostrawie / Atelier Grafiki-Koridor, Ostrawa, Czechy;
- 5th edition of International Prints Exchange PrintCard / Wrocław;
- 6th edition of International Prints Exchange PrintCard / Wrocław ;
- III International Erotic Print Exchange „69” / Hiszpania;
- 40th International Biennial of Graphics in CACAK / Serbia;
- Mini Maxi Print Berlin 2020, Galleri Heike, Arndt Berlin / Niemcy;
- 11. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Częstochowa;
- 11. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Galeria Stanisława Staszica w Pile;
- 17. Międzynarodowe Triennale Małe Formy Grafiki / Polska Łódź 2020, Łódź.
- 11. Międzynarodowe Biennale Miniatury / Galeria Test w Warszawie;
- 10. International Triennial Of Graphic Art / Bitola 2021, Macedonia;
- Third International Print Biennale / Yerevan 2021, Armenia;
- International Biennial of Contemporary Engraving „IOSIF ISER” 14th edition / Prahova County Museum of Art „Ion Ionescu-Quintus”, Ploiești, Independenței Blv. no. 1, Rumunia;
- Pancharothi – National & International professional Artists Virtual online International Art Exhibition / Indie.
- 7th Graphic Art Biennial of Szeklerland / Transylvania, Romania;

Szczegółowy wykaz aktywności zawarty jest w dokumentacji doktoranta i jak na tak krótki okres od uzyskania dyplomu, oceniam go bardzo wysoko.

Działalność organizacyjna na macierzystej Uczelni świadczy o dużym zaangażowaniu.

Doktorant od 2017/18 roku pełnił rolę organizatora i kuratora wystaw promujących sztukę Katedry Grafiki Warsztatowej na UMK siedmiokrotnie i co roku do 2022 ta liczba jest podobna. Szczegółowy opis prac znajduje się dokumentacji doktoranta.

Ponadto od 2019 pracuje na etacie prowadząc zajęcia z Podstaw Grafiki Warsztatowej. W 2020 powierzone zostały mu również zajęcia dla studentów od II-V roku i dodatkowo prowadzenie zajęć dla studentów kierunku SMiEW.

Udział w procesach rekrutacji i egzaminów na kierunku Grafika, protokołowanie obron prac magisterskich, przygotowanie identyfikacji wystawy macierzystej Katedry w Łodzi (folder, plakat, baner na Facebook'a), współprowadzenie warsztatów w ramach Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki 2019, funkcja przedstawiciela doktorantów UMK na Radach Dyscypliny WSzP UMK to tylko część przykładów zaangażowania pana Piotra Czyża w sprawy Wydziału.

III. OCENA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ I DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO

Już w samym tytule tej pracy zawiera się ciekawe zderzenie dwóch pojęć, mianowicie „matrycowanie przestrzeni”.

Na pierwszy rzut oka – sprzeczność.

Trudno jest znaleźć konkretną jasną i zrozumiałą definicję przestrzeni, każdy rozumie ją inaczej. Najprościej – to rozległa pusta powierzchnia, bez wyraźnych granic. Przestrzeń to chyba najbardziej wielowątkowe pojęcie, które można znaleźć we wszystkich dziedzinach nauki. Występuje w matematyce, teorii względności, fizyce, astronomii, geografii, architekturze i filozofii, gdzie jest jedną z podstawowych kategorii w antropologii. Z mnogością określeń i definicji musi sobie poradzić i artysta, który od starożytności stara się ją wprowadzić na płaskie podłoże. Na różne sposoby poprzez wieki historii sztuki próbowano wywołać u widza jej odczucie.

A matryca?

W kontekście tradycyjnych technik graficznych pojęcie to wydaje się proste. To podłoże, które w procesie powielania tworzy ten sam obraz. Z czasem grafika oddzieliła się od dokumentowania, stając się dziedziną poszukiwań procesu powielania jako możliwości zmian.

Doktorat ten matrycę i odbitkę traktuje jak pole doświadczalne artystycznych i kulturowych poszukiwań. Powielanie matrycy jest jej oczywistą funkcją. Przyjemność, jaka płynie z tworzenia za pomocą jednej matrycy odbitek, które same w sobie nie stanowią mnożenia jednakowego obrazu, lecz przygodę w tworzenie unikatów (czasem nie do powtórzenia) to istota sztuki. Ukrywanie czy wręcz zatracanie informacji dla widza, iż kolejna odsłona powstała z tej samej matrycy warta jest mnogości rozwiązań. To pozwala przedłużyć „życie” matrycy, dając jej nowe wielowarstwowe odsłony.

Przy nowych technologiach i technicznych możliwościach, przy zmieniających się ciągle konwencjach, ciekawym wątkiem jest dotarcie do momentu poprzedzającego powstanie matrycy. Do tego, co stoi na początku drogi do grafiki.

Punktem wyjścia jak pisze doktorant była „Różnorodność otaczającego nas świata”. Najważniejsze inspiracje to kolor, powtarzalność/rytm i światło.

Kolor, jak pisze, jest dla niego „ważnym narzędziem do okazania zachwyty nad naturą”. Preferuje zimne barwy, a dla kontrastu stosuje różę i oranż.

Powtarzalność/rytm w sposób oczywisty ma konotacje z naturą. Natura jest dla doktoranta inspiracją i wyciszeniem zarazem. Natura ma w sobie dwoistość: delikatność, ale i silne kontrasty żywiołów, czy w świecie zwierząt – kontrasty kolorystyczne, będące informacją lub ostrzeżeniem o niebezpieczeństwie.

Światło potrafi wydobyć symfonię odcieni czy walorów. Stany skupienia wody tworzą chmury, które w połączeniu ze światłem tworzą niezliczone abstrakcyjne kompozycje.

Wszyscy artyści czerpią z natury. Jest wszystkim co nas otacza, wszystkim co znamy, co poznać możemy (choć ułomnie i niekompletnie). Nie znamy innej rzeczywistości, innej natury. Nawet gdy tworzymy własne rzeczywistości opieramy je na niej, w nieunikniony sposób jej elementy przenikają do naszej kreacji. Abstrakcja tak, jak w przypadku tych prac, często jest próbą poznania rytmów natury, przetworzenia jej obfitości na czytelną prostotę znaku. Z zachowaniem kształtu, rytmu, koloru, emocji. W swojej twórczości pan Piotr Czyż nie obrazuje natury, lecz przekształca ją na proste układy symetryczne i kształty figur podstawowych. Dyplom magisterski pt. *Odbicia* w Pracowni Serigrafii w Zakładzie Grafiki UMK powstały pod opieką dr hab. Agaty Dworzak-Subocz był początkiem dalszych poszukiwań własnej twórczej drogi inspirowanej światłem.

Sztuka wymaga ciągłego poszukiwania i odkrywania rozciągniętego w czasie. Ten czas spędzony w pracowni i wyciszenie dają szansę na „Tworzenie”. Tworzenie jest przywilejem Boskim, może dlatego tak trudno nam – ludziom rzucić tak zuchwałe wyzwanie Stwórcy Wszechświata i światła, o którym pisze doktorant.

Eksperymenty warsztatowe przy autorskim opracowaniu matrycy wpłynęły na oryginalne wykorzystanie techniki sitodruku. Metoda, o której wspomina doktorant, którą odnalazł w podręczniku „Grafika. Technika i materiały”, używania kredki świecowej do techniki retuszowania, była impulsem do pracy. Opisany proces eksperymentów wykonanych w poszukiwaniu własnego rozwiązania jest imponujący. Dotyczy bowiem nie tylko poszukiwań w aspekcie pigmentów, rodzajów kredek, farb, docisku, ale i podłoża. Tylko ogromna dojrzałość twórcza pozwala na decyzję odrzucenia sprawdzonej metody i szukania własnych rozwiązań. Mam tu na myśli próby z suchym pastelem. Świadome użycie zanikania obrazu matrycy przy kolejnych odbitkach i wykorzystanie odpowiedniego podłoża są dowodem na w pełni dojrzałą pracę twórczą. To co było częścią powielania zmieniło się w niezależną całość. Szukanie rozwiązań technicznych, jak i przekucie niedoskonałości druku na wartość artystycznej wypowiedzi, powoduje zainteresowanie tym młodym artystą.

Oglądając grafiki będące pracą doktorską możemy szukać odniesień do twórczości innych artystów, poszukując podobieństw i kontrastów.

Lecz czy jest to konieczne?

Może warto dać sobie szansę na pełne odczucie atmosfery jego grafik, jego propozycji dla nas. Jest ona jak prezent dany z intencją spokoju i ciszy. Może wsłuchując się nią odkryjemy to „coś” o czym pisze Waldemar Łysiak w *Muzeum Wyobraźni*. „Coś”, co daje odbiorcy szansę przeniesienia się w inny wymiar. Wymaga to skupienia i koncentracji nad grafiką, a nie wędrowki po zakamarkach wiedzy i wykształcenia, pomagającej jedynie nam samym poczuć się ludźmi na właściwym miejscu. Może propozycja zatrzymania się i spokoju mocniej wpłynie na nasze przeżycia i płynące z nich wnioski, oraz da nam szansę na krytyczne spojrzenie w głąb siebie.

„Powstałe cykle grafik są odpowiedzią na postawiony na początku studiów doktoranckich temat „Nowe metody opracowania matrycy serigraficznej i matrycownie przestrzeni”. To cytat z podsumowania doktoranta. Przyznaję rację, że praca nad metodami i matrycą w szerszym tego słowa znaczeniu była, w mojej ocenie, najbardziej zajmująca.

Powstałe cykle *Róż w trakcie*, *Kontrast w transparencie*, *Znikający rytm*, *Zawieszony gradient* wypełniają znamiona interesujących rozwiązań. W tym ostatnim cyklu doktorant dodaje do swych działań z cieniem rzuconym na ścianę animację światłem z projektora. Refleksy światła i cienie poszerzają spektrum przeobrażeń matrycy. Zabieg ten potęguje też wrażenie delikatności, ulotności natury prac.

Nie jest to wszechobecna i otaczająca nas przestrzeń, lecz, jak pisze doktorant: „obserwacja natury i zachodzących w niej zjawisk wywołuje we mnie chęć wypatrywania i analizowania jej cząstek”. My też skupiamy się na cząstkach, które

artysta chce nam pokazać. Dając wolność odbiorcy, bowiem wolność artysty kończy się tam, gdzie zaczyna się wolność odbiorcy. Wolność do własnych odczuć i przeżyć.

Jedynym, czego mi zabrakło w opisie, to pewnej głębszej analizy samego obrazu. Ograniczenie opisu cykli w kierunku rozwiązań technicznych (dla mnie zawodowo bardzo interesujące) spowodowało jednak odczucie niedosytu.

Co oferuje nam twórczość Pana Piotra to prace powstały z ciekawości i obserwacji natury. Przepuszczone przez własny filtr koloru i rytmu. Prace delikatne, można by rzecz ulotne, potrzebujące światła. Światła, które dopełnia półprzezroczyste grafiki cieniami, czy to odwzorowującymi proste układy na ścianie czy refleksami świetlnymi. Tak więc światło i matryca stwarza i ogranicza zarazem przestrzeń wokół nas. Poznajemy artystę z nieukrywającą fascynacją warszatem i otwartego na eksperyment.

IV. KONKLUZJA

Po przeanalizowaniu dorobku artystycznego i rozprawy doktorskiej oraz pracami graficznymi zawartymi w czterech cyklach Róż w trakcie, Kontrasty na transparencie, Znikający rytm i Zawieszony gradient realizowanej pod opieką dr hab. Agaty Dworzak-Subocz profesorki UMK z pełnym przekonaniem, że wyżej wymieniona praca stanowi oryginalne dokonanie artystyczne oraz wykazuje się ogromną wiedzą teoretyczną, spełniającą wymogi art. 16 ustawy z dn. 14.03.2003 (z późniejszymi poprawkami) o stopniach i tytułach w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, w pełni popieram wnioski o nadanie stopnia doktora Panu Piotrowi Czyżowi.

